

**Załącznik 2 – Arkusz oceny produktu finalnego projektu innowacyjnego testującego
wraz z objaśnieniem kryteriów**

Temat innowacyjny: „Poszukiwanie nowych, skutecznych metod aktywizacji zawodowej i społecznej grup docelowych wymagających szczególnego wsparcia”

Nazwa projektodawcy: Powiatowy Urząd Pracy w Lublinie

Tytuł projektu: „PI Staż z mentorem Twoim wyborem”

Numer umowy: POKL.06.02.00-06-184/11-00

Ekspert (imię i nazwisko): Marcin Dygoń

Data wypełnienia arkusza: 20 marca 2015 r.

Przydatność produktu innowacyjnego	Waga (0-1)	Ocena produktu (1-5)	Ocena ogólna (waga x ocena)	Uwagi i komentarze
Zgodność produktu ze strategią w zakresie celu i grupy docelowej	0,10	5	0,5	Produkt innowacyjny został opracowany dla bezrobotnych osób z wyższym wykształceniem, które pozostają bez pracy przez minimum 12 miesięcy. Grupa docelowa projektu jest zgodna z zapisami zawartymi w strategii wdrażania produktu innowacyjnego.
Skuteczność produktu (korzyści dla grup docelowych)	0,20	3	0,6	Skuteczność narzędzia nie została potwierdzona pełnymi rzetelnymi badaniami w kontekście stosowanych obecnie w praktyce PSZ działań zorientowane na osoby należące do grupy docelowej. Uzasadnienie oceny zostało zamieszczone poniżej.
Aktualność potrzeby wprowadzenia produktu	0,20	5	1	Uznano, że narzędzie jest aktualne do istniejących potrzeb w odniesieniu do

				aktywizacji osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem, których odsetek wśród wszystkich zarejestrowanych systematycznie i stosunkowo dynamicznie wzrasta w na przestrzeni ostatnich 10 – 15 lat.
Stopień skomplikowania produktu (łatwość zastosowania wypracowanych narzędzi)	0,15	4	0,6	Wdrożenie produktu nie wymaga wprowadzenia zmian organizacyjnych. Jednak jego zastosowanie może wiązać się z koniecznością przeprowadzenia szkoleń (w tym dot. metodologii coachingu) oraz zatrudnienia dodatkowego personelu.
Możliwości zastosowania przez użytkowników (prawne, organizacyjne)	0,10	4	0,4	Wprowadzenie produktu do codziennej praktyki powiatowych urzędów pracy wymaga zmian organizacyjnych, edukacyjnych i prawnych. Uzasadnienie poniżej.
Efektywność (nakłady do rezultatów) wprowadzenia rozwiązania	0,15	2	0,3	Nie przeprowadzono analizy weryfikującej efektywność opracowanego narzędzia w kontekście kosztów, które muszą zostać poniesione w celu wprowadzenia produktu innowacyjnego do codziennej praktyki powiatowych urzędów pracy. Nie uwzględniono również analizy efektywności z uwzględnieniem dodatkowych (w stosunku do bieżących rozwiązań) kosztów stosowania produktu innowacyjnego przez PUP.
Innowacyjność rozwiązania	0,10	5	0,5	Produkt charakteryzuje wysoka innowacyjność, a jednocześnie opiera się o aktualnie wprowadzone nowatorskie podejście do aktywizacji osób bezrobotnych w oparciu o profilowanie. Wzbogaca ten proces jak również wprowadza inną filozofię współpracy z pracodawcą,

				który staje się współodpowiedzialny za wynik organizacji stażu, jako sposobu przygotowania osób pozostających bez zatrudnienia do wejścia na rynek pracy.
RAZEM (maksymalnie 5 punktów)	1,00	-----	3,9	

Opinia na temat zmian wprowadzanych przez beneficjenta w zakresie strategii upowszechniania i włączania do głównego nurtu polityki oraz ewentualne rekomendacje w tym zakresie:

Nie dokonano zmian w strategii upowszechniania oraz włączania do głównego nurtu polityki.

Komentarz i rekomendacje eksperta¹

Aktualność wprowadzenia produktu

Potrzeba wdrożenia produktu innowacyjnego wynika przede wszystkim z sytuacji na rynku pracy i wyraźnej tendencji do zwiększania się liczby osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem zarejestrowanych w powiatowych urzędach pracy. Pomimo tego, że jest to jedna z najbardziej dynamicznie rosnących statystyk rynku pracy na przestrzeni ostatnich 10 – 15 lat należy pamiętać, że zmianie ulega również struktura wykształcenia społeczeństwa, a przede wszystkim polepszeniu ulegają współczynniki solaryzacji i równie dynamicznie zwiększa się odsetek absolwentów szkół wyższych w stosunku do ogółu osób kończących edukację. Stosunkowo młode społeczeństwo, boom edukacyjny oraz obniżanie się jakości kształcenia i w konsekwencji „dewaluacja dyplomów” połączone ze zmianami kulturowymi skutkują również wzrostem odsetka osób wykształconych w rejestrach bezrobocia. Jedną z głównych przyczyn trudności osób z wyższym wykształceniem jest niedostosowany do potrzeb pracodawców system kształcenia akademickiego (w tym m.in. struktura kierunków kształcenia z dominacją tańszych studiów humanistycznych, dla których okresowo brak wystarczającej liczby ofert pracy). Potwierdzają to autorzy przeprowadzonej analizy rzeczywistych efektów testowania produktu innowacyjnego, którzy sugerują szereg zmian w odniesieniu do organizacji toku studiów i zagadnień powiązanych z rozwojem kompetencji osobistych i związanych z poruszaniem się po rynku pracy. Należy przy tym podkreślić, że sytuacja w sektorze nauki, podobnie jak i podejście do realizacji zadań wynikających z założeń polityki rynku pracy uległa w ostatnich latach istotnym przemianom, których efekty wciąż nie mogą być rzetelnie ocenione. Związane jest to w głównej mierze z upowszechnieniem na większości kierunków studiów opartych na edukacji dwustopniowej oraz wdrożenia w programy nauczania Krajowej Ramy Kwalifikacji wraz z taksonomią efektów kształcenia. Wprowadzone w 2014 roku zmiany w działaniu publicznych służb zatrudnienia polegające m.in. na profilowaniu osób bezrobotnych również mogą mieć istotne znaczenie dla zasadności funkcjonowania wypracowanego produktu w przyszłości. Bowiem w odniesieniu do grupy osób „oddalonych od rynku pracy” stosowane mogą być we współpracy z instytucjami pomocy społecznej narzędzia zaproponowane w metodyce wsparcia polegające na kształtowaniu umiejętności społecznych i życiowych. Jakkolwiek trudno się spodziewać, by wymienione wyżej zmiany miały istotny wpływ na ograniczenie problemów, których rozwiązaniu służyć ma

¹ W przypadku rekomendowania odrzucenia opisu produktu finalnego i braku jego walidacji komentarz powinien zawierać uzasadnienie takiej propozycji z odniesieniem do tych elementów arkusza oceny, które zaważyły na negatywnej decyzji

opracowany w trakcie realizacji projektu produkt innowacyjny. Może wystąpić w ich wyniku konieczność zmodyfikowania narzędzia poprzez dodawanie nowych lub usuwanie uwzględnionych w modelu narzędzi (np. TKS). Trzeba przy tym podkreślić, że jest to możliwe ze względu na wysoką elastyczność koncepcji wsparcia, dla której głównym wyznacznikiem jest indywidualna diagnoza stanu osoby bezrobotnej.

Skuteczność wsparcia

Zarówno pracodawcy, użytkownicy jak i sami odbiorcy wsparcia pozytywnie odnoszą się do testowanego produktu innowacyjnego wskazując na korzyści, które odnieśli dzięki realizacji opisanych w modelu metod i narzędzi. Kluczowe w tym zakresie są opinie pracodawców i osób bezrobotnych. Te ostatnie wskazują na pozytywne oddziaływanie dotyczące motywacji, postaw i umiejętności miękkich oraz większą aktywność w poszukiwaniu pracy, niż miało to miejsce przed wzięciem udziału w projekcie. Osoby bezrobotne również mają pozytywne opinie dotyczące wpływu projektu na zmianę ich sytuacji życiowej. W przypadku kompetencji społecznych zmiany zostały potwierdzone w oparciu o dwa niezależne badania – pre i post testy.

Zgodnie z informacjami uzyskanymi z dokumentacji przedstawionej do analizy stwierdzić można, że skuteczność zatrudnieniowa po zakończeniu stażu w projekcie jest wyższa niż ma to miejsce w odniesieniu do innych osób bezrobotnych, których staże finansowane są w „normalnym” trybie w ramach środków Funduszu Pracy. Ogólna skuteczność zatrudnieniowa w 2013 roku wyniosła nieco powyżej 65%². Natomiast w wyniku zastosowanej ścieżki pracę podjęło 58 osób z 60 wszystkich uczestniczących w projekcie osób bezrobotnych (97%). Jeżeli wziąć pod uwagę tylko i wyłącznie osoby, które ukończyły indywidualny plan mentorski w ramach stażu skuteczność podjęć zatrudnienia jest na równie wysokim poziomie, gdyż sięga 96%.

Trzeba jednak pamiętać, że dane dotyczące efektywności środków wydatkowanych z Funduszu Pracy dotyczą wszystkich osób korzystających z danej formy wsparcia, bez względu na poziom wykształcenia i czas pozostawania bez pracy. Przy tej okazji należy również przypomnieć, że PUP w Lublinie, w oparciu o dane pochodzące z SI Syriusz może zweryfikować faktyczną skuteczność dotyczącą podjęć zatrudnienia z uwzględnieniem specyficznej grupy bezrobotnych, jakim są osoby z wyższym wykształceniem. Tego typu informacje, jak również dane dotyczące utrzymania zatrudnienia po ustalonym okresie czasu w odniesieniu do grupy osób stanowiącej grupę docelową narzędzia, powinny zostać wykorzystane w ramach analizy faktycznych efektów testowania produktu. Dysponowanie takimi danymi pozwoliłoby na porównanie zastosowanego modelu z dotychczasowymi działaniami PSZ. Ponieważ w ramach ewaluacji nie przeprowadzono badań metodami kontradyktoryjnymi (grup porównawczych), nie wiadomo na ile (o ile) wykorzystanie wypracowanego w projekcie modelu przyczyniło się do wzrostu skuteczności działań PSZ, a przede wszystkim jaka jest różnica pomiędzy odsetkiem kontynuujących zatrudnienie po obowiązkowym okresie w chwili obecnej, a kontynuujących zatrudnienie w wyniku działań związanych z zastosowaniem produktu innowacyjnego. W tym przypadku istotne znaczenie ma wartość bazowa wskaźników. Ten wskaźnik może w sposób wymierny świadczyć o skuteczności testowanego narzędzia.

W chwili opracowania dokumentów przekazanych do walidacji pracę kontynuuje 15 osób, co daje skuteczność brutto 25% oraz netto 29%. Są to wartości odbiegające *in minus* w stosunku do wymagań w tym zakresie, chociażby w odniesieniu do projektów systemowych PUP realizowanych w Priorytecie VI PO KL, w których wskaźnik mierzony w okresie 3

---

² Dane ogólnopolskie. Efektywność działań aktywizujących realizowanych przez powiatowe urzędy pracy w ramach programów na rzecz promocji zatrudnienia, łagodzenia skutków bezrobocia i aktywizacji zawodowej w 2013 roku, MPiPS, Warszawa 2014, str. 19 – 20

miesiący od zakończenia projektu (czyli nie mniej niż 3 miesiące od zakończenia formy wsparcia) powinien wynosić zgodnie z kryterium dostępu od 35% do 55% w powiatach charakteryzujących się najlepszą sytuacją na rynku pracy³. W roku 2014 wymagany od PUP wskaźnik skuteczności zatrudnieniowej ustanowiono na takim samym poziomie⁴. W ramach przeprowadzonej w 2012 roku na zlecenie Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Lublinie ewaluacji skuteczności projektów realizowanych w Działaniu 6.1 ustalono, że dla projektów konkursowych i systemowych wyniosła ona 69% (natomiast w przypadku osób młodych w wieku 15 – 24 lat było to 73%). Dane te również są zdecydowanie wyższe niż uzyskany w projekcie wskaźnik utrzymania podjętej pracy. Jeszcze raz trzeba jednak podkreślić, że odpowiedź na pytanie dotyczące skuteczności zatrudnieniowej opracowanego produktu innowacyjnego wymagają przeprowadzenia analizy na wyodrębnionych danych dotyczących tylko i wyłącznie osób zgodnych z definicją grupy docelowej objętych analogicznymi formami wsparcia (istniejącymi w tradycyjnym systemie usługi i instrumentów rynku pracy zgodnie z ustawą o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy). Przedstawione powyżej dane mogą być jedynie wskazówką do formułowania tez, które wymagają uzasadnienia.

Efektywność

Zastosowanie produktu innowacyjnego w postaci nowej metody postępowania w przypadku organizacji wsparcia dla osób z wyższym wykształceniem, które pozostają bez pracy powyżej 12 miesięcy stanowi wyzwanie natury prawnej, organizacyjnej i finansowej. Wdrożenie metody wymaga pod względem kosztowym: przygotowania personelu powiatowych urzędów pracy do realizacji zadań, w tym FIPD, profilowanie, IPM oraz spotkania z klientami PUP w oparciu o metodę coaching; uwzględnienia większego zaangażowania doradców klienta w realizację wysoce zindywidualizowanego wsparcia, poniesienia dodatkowych kosztów na realizację treningu; przeprowadzenia treningu kompetencji społecznych; wynagrodzenie mentora. Dodatkowe koszty indywidualne, które powinny zostać poniesione na aktywizację osoby bezrobotnej, zgodnie z obliczeniami nie powinny przekroczyć 2140 zł na osobę (340 zł – koszty TKS oraz 1800 zł brutto – koszty wynagrodzenia mentora przy założeniu realizacji 6 – miesięcznego stażu).

Efektywność rozumiana jest jako poziom poniesionych nakładów do uzyskanych efektów. W projektach innowacyjnych weryfikacja efektywności służy także do odpowiedzi na pytanie, na ile proponowane rozwiązania pozwalają uzyskać lepsze wyniki w stosunku do podobnych rozwiązań. W materiałach przedstawionych do opiniowania stwierdzono, że ustalenie poziomu efektywności z uwzględnieniem kosztów zaniechania innowacji jest trudne do oszacowania. Nie powinno to być równoznaczne z zaniechaniem przeprowadzenia analiz umożliwiających weryfikację stosunku kosztów wprowadzenia i zastosowania narzędzia do uzyskanych w procesie testowania efektów. Możliwe jest, dysponując pełnymi danymi o funkcjonowaniu PUP oraz nakładach poniesionych w projekcie tego typu analizę przeprowadzić z wykorzystaniem metod kontradyktoryjnych. Może ona dotyczyć zarówno poziomu kompetencji, postaw, jak i odnieść się bezpośrednio do skuteczności, której wymiernym przejawem jest podjęcie zatrudnienia po zakończeniu stażu, jak również po zakończeniu okresu zatrudnienia wynikającego z umowy pomiędzy PUP a pracodawcą.

W porównaniu do średniego kosztu ponownego zatrudnienia z wykorzystaniem instrumentu stażowego w ramach środków Funduszu Pracy w 2013 r. w województwie lubelskim oznacza to wzrost o 20% z 8 840 do 11 069 zł na osobę (najwyższych koszt ponownego zatrudnienia po stażu osiągnięto w 2013 roku w województwie mazowieckim i wynosił on 11 816,50). Przy obliczaniu udziału kosztów dodatkowych uwzględniono wysoką 96% skuteczność

---

³ Por. Plan Działania dla Priorytetu VI PO KL w województwie lubelskim na rok 2013, aktualizacja kwiecień 2013

⁴ Por. Plan Działania dla Priorytetu VI PO KL w województwie lubelskim na lata 2014 - 2015

zatrudnieniową osiągniętą w trakcie testowania modelu stażu z udziałem mentora. Ponadto, analiza efektywności produktu innowacyjnego w kontekście obecnie ponoszonych wydatków na aktywizację zawodową powinna również uwzględniać koszt przygotowania personelu do realizacji zadań coachingowych, który wyniósł 1 500 zł na jednego doradcę klienta. Koszt ten ma jednak charakter marginalny, gdyż rozkłada się na liczbę osób, które w dłuższej perspektywie czasu mogą zostać objęte wsparciem w ramach opracowanej w projekcie metodologii. Jakkolwiek powinien zostać uwzględniony przy obliczaniu kosztów zatrudnienia pracowników PUP oraz innych kosztów aktywizacyjnych związanych z realizacją aktywnej polityki rynku pracy. Porównując obecnie funkcjonujące rozwiązania oraz efekty osiągnięte w oparciu o nowo wypracowane podejście należałoby również oszacować koszty utraconych korzyści w przypadku niezastosowania narzędzia, które opierać się powinny o analizę potencjalnych wydatków z tytułu ubezpieczenia od bezrobocia, systemu ubezpieczeń społecznych oraz utraconych wpływów do budżetu państwa pochodzących z niezapłaconego podatku dochodowego, składek na ubezpieczenie społeczne i zdrowotne, jak również podatków pośrednich od produktów nabytych z dochodu do dyspozycji (VAT).

Stopień skomplikowania produktu innowacyjnego

Materiały składające się na produkt innowacyjny są przygotowane w sposób przejrzysty. Liczne załączniki pozwalają na wykorzystanie modelu bez konieczności opracowania dodatkowych formularzy i wzorów dokumentów. Instrukcje ich stosowania ułatwiają praktyczne wykorzystanie narzędzi. Podręcznik zawiera opisy procesów wymaganych na każdym etapie oraz przydatne wskazówki dotyczące ich organizacji. Wdrożenie produktu w powiatowych urzędach pracy nie wymaga przeprowadzenia istotnych zmian organizacyjnych. Funkcje związane z aktywizacją w ramach produktu realizowane są przez doradców klienta, wykorzystywana jest ich wiedza oraz profilowanie bezrobotnych. Stąd produkt doskonale wpisuje się w istniejący system wsparcia Publicznych Służb Zatrudnienia. Podkreślana elastyczność modelu pozwala nie tylko na dostosowanie do indywidualnych potrzeb klientów PUP, nie tylko w ramach instrumentów i usług, które zostały opracowane w modelu, ale również pozwala na ich łączenie z pozostałą ofertą wsparcia opierającą się na ustawie o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. W kontekście wymaganych zmian organizacyjnych i działań, które powinny zostać podjęte przez użytkowników produktu innowacyjnego należy również pamiętać o wymaganym do wdrożenia metodyki coachingu szkoleniu doradców klienta oraz ich przygotowanie w zakresie wykorzystania narzędzi diagnostycznych uwzględnionych w modelu postępowania. Badania rzeczywistych efektów testowania wykazały, że dla części pracowników PUP narzędzia te nie są znane. Wymagane zmiany nie mają długotrwałego charakteru i nie wymagają tworzenia nowej infrastruktury bądź struktur. Odnoszą się przede wszystkim do wiedzy i umiejętności pracowników PUP. Nie można wykluczyć także sytuacji, w której wykorzystanie opracowanych metod wsparcia nie będzie wymagało istotnych nakładów finansowych i czasu. Uzależnione jest to od faktycznych zasobów i możliwości poszczególnych urzędów pracy, które w tym zakresie mogą w istotny sposób różnić się między sobą.

Możliwość zastosowania przez użytkowników

Opracowany i przetestowany model wsparcia osób bezrobotnych z wyższym wykształceniem charakteryzuje się w mojej opinii wysoką replikowalnością na inne grupy osób bezrobotnych. Przy czym koncentracja na kompetencjach miękkich i kształtowaniu motywacji i postaw, które w przypadku osób wykształconych mogą być wystarczające (w oparciu o sporządzone profile), w przypadku innych grup, w tym osób w szczególnej sytuacji na rynku pracy mogą wymagać uzupełnienia w zakresie „twardych” kwalifikacji zawodowych. Pozytywnie należy ocenić uzupełnienie wprowadzonego w ubiegłym roku profilowania osób bezrobotnych o dane

dotyczące umiejętności i kompetencji tzw. „miękkich”, które niejednokrotnie przesądzą o sukcesie na rynku pracy. Z punktu widzenia pracodawców i osób bezrobotnych najważniejszym elementem systemu wsparcia jest staż wraz z indywidualnym programem mentorskim, gdyż w ich opinii są to przynoszą one najbardziej wymierne korzyści. Jednak trzeba zwrócić uwagę, że ich przebieg jest uzależniony od wcześniejszych etapów tj. prawidłowej diagnozy, wysoce zindywidualizowanego i adekwatnego do diagnozy wsparcia oraz przygotowania do „wejścia” do zakładu pracy. W zasadzie bez istotnych zmian możliwy jest do zastosowania wobec wszystkich grup osób, które obecnie korzystają z instrumentów stażowych, a jej elementy mogą być przenoszone na wcześniejsze poziomy przygotowania osób młodych do wejścia na rynek pracy, w tym przy dopasowywaniu studentów i uczniów do miejsc stażowych i praktyk zawodowych, a w szczególności w obszarze definiowania rodzajów kompetencji i umiejętności praktycznych, które w trakcie stażu lub praktyki muszą zostać nabyte dla uzupełnienia procesu kształcenia w danym zawodzie / na danym kierunku studiów.

W ocenie kryterium możliwości zastosowania wypracowanego produktu nie można pominąć aspektu organizacyjnego i prawnego. O ile w tym pierwszym przypadku nie są wymagane istotne zmiany w PUP będących użytkownikami produktu (za wyjątkiem zwiększonego zapotrzebowania na pracowników pełniących funkcje doradców klienta w wyniku dodatkowych zadań związanych z realizacją wsparcia wymagającego większe zaangażowanie pracowników PUP), to w przypadku drugiego konieczne będzie wprowadzenie usług do regulacji zasad funkcjonowania PSZ i finansowania Funduszu Pracy (np. koszty mentora). Działania ukierunkowane na włączenie tych instrumentów do głównego nurtu polityki poprzez zmianę ustawy o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy mają charakter długotrwały i dosyć skomplikowany. Sposobem alternatywnym jest wykorzystanie mechanizmu zlecenia usług doprowadzenia do zatrudnienia podmiotom zewnętrznym lub upowszechnienie metodyki w ramach projektów konkursowych organizowanych w ramach środków EFS na nowy okres programowania 2014 – 2020. Jednak w obu tych przypadkach wykorzystanie produktu innowacyjnego będzie ograniczone, szczególnie w ramach urzędów pracy i przez pracowników merytorycznych tych instytucji (część z osób należących do grupy docelowej może należeć do profilu II lub nawet I).

Innowacyjność

Opracowana w trakcie projektu metoda i ścieżka postępowania z osobami bezrobotnymi i biernymi zawodowo z wyższym wykształceniem wykorzystuje nowe i nowatorskie podejście do procesu diagnozowania stanu i sytuacji osoby bezrobotnej wzbogacając profilowanie o dodatkowe elementy (oraz wykorzystując profilowanie „wewnętrzne”) oraz do w zakresie przygotowania i organizacji stażu zawodowego. Produkt innowacyjny zakłada zdecydowanie inne podejście w stosunku do aktualnie realizowanych działań. Dotyczy to przede wszystkim odmiennej filozofii wsparcia ukierunkowanej na jakość i rezultaty - konkretne kompetencje i umiejętności praktyczne, które w konsekwencji powinny wpłynąć na wyższy poziom zatrudnialności grupy docelowej. Potwierdzają to pozytywne wyniki pomiaru zmian dotyczących kompetencji i osobowości. Istotne z punktu widzenia skuteczności działań PUP jest nowe podejście do organizacji współpracy z pracodawcą, który ma być partnerem w organizacji stażu, a nie tylko jego beneficjentem, co niejednokrotnie sprowadzało się do pozyskiwania z urzędów pracy darmowej siły roboczej. Niewątpliwie sprzyjają temu zmiany w podejściu do organizacji staży, których efektem było narzucenie na pracodawców obowiązków uzyskania zadanej efektywności zatrudnieniowej. Produkt innowacyjny wykorzystuje te zmiany i może prowadzić do wyższej skuteczności działań PUP, co jednak nie zostało do końca potwierdzone w projekcie.

Rekomendacja:

- uznać produkt finalny za zwalidowany,
- ~~uznać produkt finalny za niezwalidowany.~~

Podpis

.....

Objaśnienia do kryteriów:

Zgodność produktu z założeniami zawartymi w strategii

Weryfikacji i ocenie podlega to, jak dalece przedstawiony produkt spełnia założenia zawarte w strategii.

Produkt nie musi być identyczny jak opisany w strategii, ponieważ okres testowania i oceny produktu mógł wpłynąć na jego skorygowanie. Musi jednak nadal służyć celowi wskazanemu w strategii i dotyczyć wskazanych w strategii grup docelowych.

Skuteczność produktu (korzyści dla grup docelowych)

Ocenie podlega zakładana (szacowana) skuteczność produktu wobec opisanych we wniosku i doprecyzowanych w strategii problemów grup docelowych – jak dalece produkt ma szansę sprzyjać rozwiązywaniu tych problemów, w jaki sposób będzie wywierał wpływ na sytuację grup docelowych.

Aktualność potrzeby wprowadzenia produktu

Od momentu złożenia wniosku i rozpoczęcia realizacji projektu do momentu dokonywania walidacji upłynie wiele czasu – od 2 do 3 lat. Może się więc okazać, że potrzeba zidentyfikowana w diagnozie wstępnej i potwierdzona w ramach badań przeprowadzonych w I etapie projektu zniknie – zmieni się sytuacja, ktoś inny wprowadzi skuteczne rozwiązanie itp. Ocenie podlega aktualność potrzeby będącej punktem wyjścia dla projektu oraz potencjalna niezbędność produktu.

Stopień skomplikowania produktu (łatwość zastosowania wypracowanych narzędzi)

Im produkt jest łatwiejszy w stosowaniu, tym ocena będzie wyższa. Łatwość zastosowania produktu oznacza, że nie ma konieczności prowadzenia wielu specyficznych działań związanych z jego wdrożeniem, wymagających dużej skali długotrwałych szkoleń i innych przygotowań użytkowników. Za szczególnie łatwy w zastosowaniu można uznać taki produkt, który użytkownik może zastosować samodzielnie, bez szkoleń i instruktażu, wyłącznie na podstawie opisu stosowania. Tym samym ocenie podlega też jakość instrukcji stosowania produktu oraz jakość materiałów składających się na produkt (metodologie, podręczniki itp.). To kryterium nie dotyczy kwestii związanych z ewentualnymi zmianami prawnymi i organizacyjnymi, niezbędnymi do wdrożenia produktu, które oceniane są osobno.

Możliwości zastosowania przez użytkowników (prawne, organizacyjne)

W tym kryterium ocenie podlegają skala zmian prawnych i/lub organizacyjnych, niezbędnych do wdrożenia produktu oraz szanse na ich dokonanie w krótkim okresie. Im większa skala zmian, tym ocena musi być niższa.

Efektywność wprowadzenia rozwiązania (stosunek nakładów do rezultatów)

Kryterium dotyczy szacunkowych kosztów związanych z wprowadzeniem do praktyki proponowanych rozwiązań oraz z ich stosowaniem w stosunku do zakładanych efektów stosowania produktu. Im koszty są wyższe, tym niższa jest ocena.

Innowacyjność rozwiązania

Kryterium dotyczy stopnia innowacyjności proponowanego rozwiązania – jeśli dotyczy ono obszaru/grupy/problemu, którym nikt inny się nie zajmuje, w którym jak dotąd nie działają żadne instrumenty – wówczas ocena będzie wyższa niż w sytuacji, gdy produkt dotyczy

kwestii co prawda aktualnych, ale wokół których podejmowane są liczne inicjatywy usprawniające.